

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА

Ваљево

Бирчанинова 128 А,
014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@nadlanu.com

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Билтен бр.7

25.05.2010. године

Назив билтена: **Савети из области пољопривредне производње**

Садржај:

- I Индукција и синхронизација еструса у оваца
- II Ђубрење винограда

Аутори:

др Радосав Вујић
дипл. инг. Јован Милинковић

Тираж:
300 примерака

I Индукција и синхронизација еструса у оваца

Увод

Овце су домаће животиње које одликује сезонски ритам репродукције. Он се одвија под утицајем поднебља – средине у којој је доминантан утицај дневне светлости на неуро – ендокрини систем оваца.

Сезонска полна активност оваца (еструс) одвија се у пределима са умереном климом, од краја лета до завршетка јесени када дани постају краћи.

С тим у вези сезонска анестрија оваца настаје почетком зиме, а завршава се крајем пролећа када дани бивају дужи.

Неки чиниоци, као што су клима, исхрана и расне одлике, такође могу да утичу на трајање сезонске полне активности оваца. Дакле, овце су сезонски полиестричне животиње, чија је репродукција јасно биолошки одређена.

Сезонска полна активност овнова слична је полној активности оваца и има блаже осцилације. У периоду вансезонске активности овнова уочљиво је смањење семена (сперматогенеза), као и смањено присуство либида, тј. жење за парењем.

Исхрана, начин држања, температура, а посебно дужина дневног светла имају непосредан утицај на производњу спреме овна. Висока температура изнад 27° С утиче на квалитет семена овна, тако што доводи до летње неплодности овнова.

Из тог разлога приплодни овнови подлежу посебном режиму држања, исхрана и ритам дневне светлости (фотопериод) како би дали што квалитетнију сперму за оплодњу оваца. Када су у питању млади овнови, иако они раније испољавају вољу за парењем, њихова поуздана способност за оплодњу је узраст са 18 месеци, тако да их раније не треба користити у приплоду. Младе двиске треба први пут парити када достигну 60 до 70 % своје телесне масе.

1. Контрола полног циклуса оваца

Више од 50 година начина производње широм света настоје да истраже посебности ендокриних механизма полних циклуса оваца. Циљ ових истраживања је да се уз примену хормонских препарата овлада процесима репродукције оваца.

Стечена сазнања и искуства омогућила су да се већ одавно примењују поступци хормонског третмана у циљу индукције еструса, што како у сезони парења, тако и ван сезоне.

Практична примена синхронизације еструса у оваца примењено је и усваршено у Аустралији, док је комерцијална примена отпочела у Енглеској и Француској. Данас се поступак синхронизације еструса практично спроводи помоћу Chronogest i Veramix методе.

1.1. Chrono-Gest метода

Овај метод индукције и синхронизације еструса састоји се у три фазе, и то:

1. Увлачење полиуретанских спужви – сунђера импрегнираних прогестероним у вагину оваца или двиски;
2. Интермускуларна апликација адекватних доза хормонских препарата PMSG, SUGOMAL или FOLIGON-а у моменту вађења псеорија сунђера;
3. Парење оваца природно уз употребу овнова најбољенајбоље из руке или вештачко осемењавање.

Главни задатак апликованог серума је:

1. Поспешује бољу синхронизацију еструса оваца у полној активности;
2. Подстиче и синхронизацију еструса и овулацију оваца и анестрији;
3. Повећава плодност тако што изазива већи степен оулације (суперовулације) што је предуслов за добијање већег броја јагњади по овци;

За спровођење ове методе синхронизације еструса у оваца данас постоје два типа псеорија – сунђера у зависности од количине прогестерона, и то:

1. Псеорији – сунђери који садрже 30 мг прогестерона и употребљавају се у периоду анестрије и у вагини овце остају 12 дана;
2. Псеорији – сунђери који садрже 40 мг прогестерона и који се употребљавају у сезони полне активности оваца и у вагини овце остају 14 дана.

Овај тип синђера остаје у вагини 14 дана и код двиски.

Када је у питању доза серума која се апликује животињама треба узети у обзир следеће:

- да ли се синхронизација изводи у анестричној сезони;
- да ли метод спроводимо код оваца, ако су већ у сезонској полној активности;
- да ли се жели постићи већи број ближњења.

У пракси се најчешће за одрасле овце користи 400 до 700 IJ серума у периоду анструса, односно ван сезоне парења или 300 до 600 IJ у време периода парења, односно сезони.

При оваквом третману третиране овце испољавају еструс у 95 до 100 % случајева и паре се 48 до 60 часова касније.

1.2. VERAMIX метода

У основи поступак је сличан поступку претходне методе код синхронизације еструса у оваца. Поступак се изводи интравагинално апликацијом псеорија – сунђера који садрже 60 мг прогестерона. Апликовани сунђери остају интарвагинално у оваца 13 дана. Први еструс јавља се 36 сати након вађења сунђера. Међутим, парење или осемењавање треба изводити 48 до 72 сата након вађења сунђера.

Уколико се парење или осемењавање третираних оваца изводи у вансезони дозе серума износе 750 IJ или 375 до 450 IJ у периоду сезоне парења.

Третман оваца хормонским препаратима ради сезонске или вансезонске инхронизације еструса представља само поступак који контролише природан ритам репродукције. Овим путем максимално се ангажује репродуктивна могућност оваца, што је у основи и начин интензивирања и побољшања њихове производње.

ЗАКЉУЧАК

Савремена сазнања из области репродукције и физиологије оваца омогућавају примењену контролу њених процеса. То ствара услове за интензивирање репродукције, јер сталним деловањем на њен ток обезбеђује се већи број јагњења по овци у току године.

Овим путем олакшан је рад на генетском унапређењу ове врсте животиња и остваривање веће економске добити у бављењу овачарском производњом.

др Радосав Вујић

II Ђубрење винограда

Производња грозђа подразумева примену низа агротехничких мера, које ако су правилно и благовремено примењене треба да обезбеде квалитетан и стабилан принос грозђа уз економски оправдану производњу.

Животни век винограда, од садње до крчења, је доста дуг, па се исхрани винове лозе мора посветити посебна пажња, јер директно утиче на дуговечност дуговечност и продуктивност винове лозе.

Постоји више врста ђубрења винограда:

- ђубрење пре садње (мелиоративно ђубрење);
- ђубрење за време садње;
- ђубрење младог винограда;
- ђубрење у плодоношењу.

За време редовне родности ђубрење винограда се заснива на чињеници да лоза преко приноса из земљишта износи значајне количине хранљивих елемената. Дугогодишњим проучавањима дошло се до оријентационих количина хранљивих елемената који се износе приносом од 10 т и оне износе: 60 до 80 кг азота, 27 до 30 кг фосфора, 70 до 80 кг калијума, 30 до 40 кг магнезијума. Приносом се такође износе и одређене количине микроелемената, и то бкар, цинк, сумпор, молибден, гвожђе и други, али њихове количине су далеко мање и крећу се од 60 до 120 кг/ха.

За стабилан и квалитетан принос неопходно је сваке године изнете количине хранљивих елементата вратити у земљиште. Ово се може постићи једино редовном применом ђубрива, најбоље је комбиновати органска и минерална.

Треба напоменути да лоза не користи целокупну хранива из ђубрива, па се морају унети нешто веће колчине од оних које се износе приносом.

На основу дугогодишње праксе дошло се до оријентационих количина ђубрива које треба употребити и оне за фосфор и калијум износе 500 до 700 кг/ха, а за азот 200 до 300 кг/ха.

Од органских ђубрива најчешће се употребљава стајњак, и то сваке три до четири године у количини 40 до 50 т/ха.

Код ђубрења нарочито је важно време и начин примене ђубрива.

Органска, као у фосфорна и калијумова уносе се у периоду мировања винове лозе (јесен зима) и по правилу се уносе нешто дубље у земљиште, око 30 цм, како би била што ближе кореновом систему. Ово се постиже употребом специјалних машина подривача са депозитором за фосфорна и калијумова ђубрива, док се органска морају дубље заорати.

Азотна ђубрива се уносе у виду прихрањивања и то на почетку вегетације, а најбоље је да се то обави пре почетка цветања винове лозе.

Пре употребе азотних ђубрива неком од метода требало би утврдити колике су потребе за азотом, јер прекомерна употреба азотних ђубрива продужава вегетацију, лоза је бујнија и осетљивија на болести, ластари теже здрављавају, а квалитет гроздја је лошији, као и квалитет проценат накупљеног шећера.

Када се утврде потребне количине азотног ђубрива оно се растури по целој површини у винограду, а затим врши се плитка обрада и уношење ђубрива на дубину од 10 цм.

Азотна ђубрива, ако има падавина, врло брзо доспевају у зону кореновог система чокота, јер су лако покретна у земљишту.

Још једном треба напоменути да количине употребљених ђубрива треба одредити на основу анализа и општег стања засада и оствареног приноса, јер премало унетог ђубрива, као и превелике количине остављају последице и могу битно утицати на животни век засада винове лозе.

дипл. инг. Јован Милинковић